

Statistische trends

Werkzaam als zzp'er en als werknemer

Harry Bierings
Lian Kösters

September 2017

Inhoud

1. Inleiding 3
 2. Ontwikkeling aantal combi zzp'er-werknemers 4
 3. Motieven 5
 4. Persoonskenmerken 5
 5. Baankenmerken 7
 6. Inkomen 9
 7. Conclusies 10
- Literatuur 11

Zzp'ers die ook als werknemer werken, zijn in opmars. Bijna de helft van deze combi zzp'er-werknemers kiest voor deze combinatie vanwege de afwisseling van de werkzaamheden en de contacten of om zich op meerdere gebieden te kunnen ontwikkelen. Bij een derde spelen financiële aspecten een rol. Combi zzp'er-werknemers zijn gemiddeld jonger dan alleen-zzp'ers. Iets meer dan de helft van hen heeft een hoog onderwijsniveau. Ze werken als zzp'er bij uitstek in de dienstensector, veel minder dikwijls zijn ze te vinden in de bouw, de industrie of de landbouw. Het vaakst zijn ze aan de slag in de specialistische zakelijke dienstverlening, de gezondheids- en welzijnszorg en het onderwijs. Hun inkomen ligt gemiddeld beduidend hoger dan dat van zzp'ers die volledig als zzp'er werken, daar staat wel een iets langere werkweek tegenover.

1. Inleiding

Combi zzp'er-werknemers vormen een relatief nieuwe groep op de arbeidsmarkt (Dekker, Van Leeuwen en Kösters, 2013). Ze werken niet alleen voor eigen rekening of risico in een eigen bedrijf of praktijk zonder personeel of als freelancer, maar ook als werknemer in loondienst. Hoewel hun aantal nog klein is, is dit de laatste jaren wel sterk toegenomen.

Dit artikel brengt de groep combi zzp'er-werknemers in beeld. Waarom kiezen ze ervoor om behalve als zzp'er ook als werknemer te werken? In hoeverre verschillen ze van zzp'ers die alleen zzp'er zijn in persoonskenmerken, zoals leeftijd en onderwijsniveau, en baankenmerken, zoals de sectoren waarin ze actief zijn en het aantal gewerkte uren? En hoeveel verdienen ze vergeleken met alleen-zzp'ers?

De structuur van het artikel is als volgt. Allereerst wordt in paragraaf 2 de ontwikkeling van het aantal combi zzp'er-werknemers beschreven. In paragraaf 3 is in kaart gebracht wat hun motieven zijn om naast zzp'er ook werkzaam te zijn als werknemer. Paragraaf 4 schetst een persoonlijk profiel van de combi zzp'er-werknemer aan de hand van de kenmerken geslacht, leeftijd, herkomst en onderwijsniveau. Daarna komen in paragraaf 5 baankenmerken aan de orde, zoals de economische sector waarin ze als zzp'er danwel als werknemer actief zijn en het aantal uren per week dat gewerkt wordt. Het inkomen van combi zzp'er-werknemers wordt vervolgens besproken in paragraaf 6. Het artikel sluit af met conclusies.

Onderzoekspopulatie combi zzp'er-werknemers

- Werkt ten minste een uur per week als zzp'er en ten minste een uur per week als werknemer (in loondienst).
- Heeft een leeftijd van 15 tot 75 jaar.
- Een zzp'er is gedefinieerd als een persoon die voor eigen rekening of risico arbeid verricht in een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer) of als directeur-groootaandeelhouder (dga) en die geen personeel in dienst heeft. Overige zelfstandigen worden ook tot de zelfstandigen zonder personeel gerekend.

- Een werknemer is gedefinieerd als een persoon die in een arbeidsovereenkomst afspraken met een economische eenheid maakt om arbeid te verrichten waartegenover een financiële beloning staat.

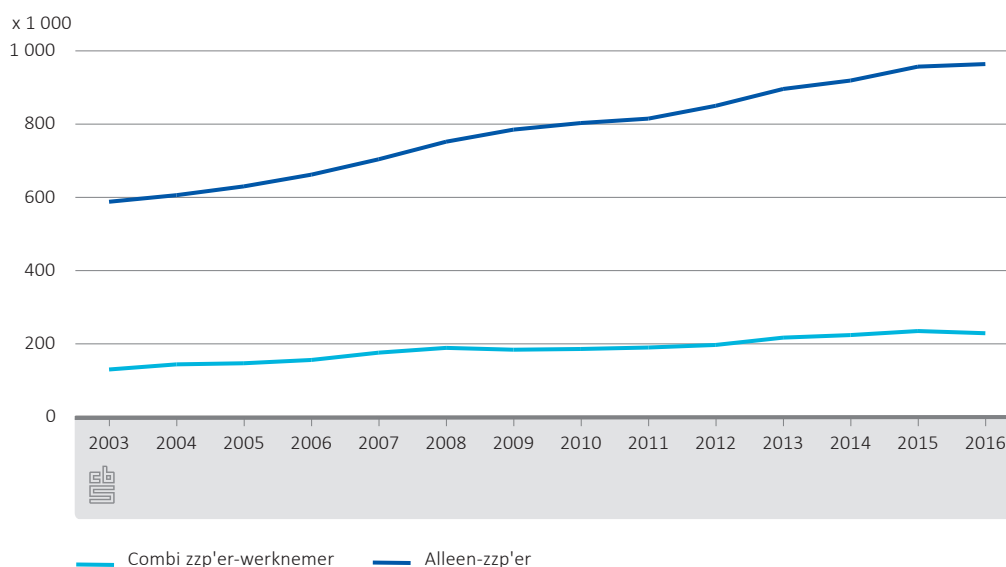
De gegevens over arbeid in dit artikel zijn grotendeels ontleend aan de CBS Enquête beroepsbevolking (EBB), een doorlopend steekproefonderzoek onder huishoudens en personen. De gegevens over de motieven (paragraaf 3) zijn afkomstig uit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA), een onderzoek naar de werksituatie van werknemers in Nederland van het CBS en TNO. De inkomensgegevens (paragraaf 6) komen uit de CBS Inkomensstatistiek en zijn met peildatum 1 januari van het betreffende jaar gekoppeld aan personen in de EBB.

2. Ontwikkeling aantal combi zzp'er-werknemers

Sterke groei combi zzp'er-werknemers

Het aantal mensen dat werkzaam is als zelfstandige zonder personeel (zzp'er) stijgt al jaren. In 2003 waren er nog bijna 720 duizend personen met een hoofdbaan of tweede baan als zzp'er, in 2016 waren het er 1,2 miljoen¹⁾. Dat komt neer op 14 procent van alle werkenden van 15 tot 75 jaar. De meeste zzp'ers, 960 duizend, werken alleen als zzp'er, een minderheid van 230 duizend zzp'ers had daarnaast ook nog een baan als werknemer in loondienst. In absolute aantallen was de stijging tussen 2003 en 2016 het grootst bij het aantal alleen-zzp'ers. In relatieve zin echter groeide het aantal combi zzp'er-werknemers het meest: met 75 procent, terwijl het aantal alleen-zzp'ers met 64 procent toenam.

2.1 Combi zzp'er-werknemers en alleen-zzp'ers

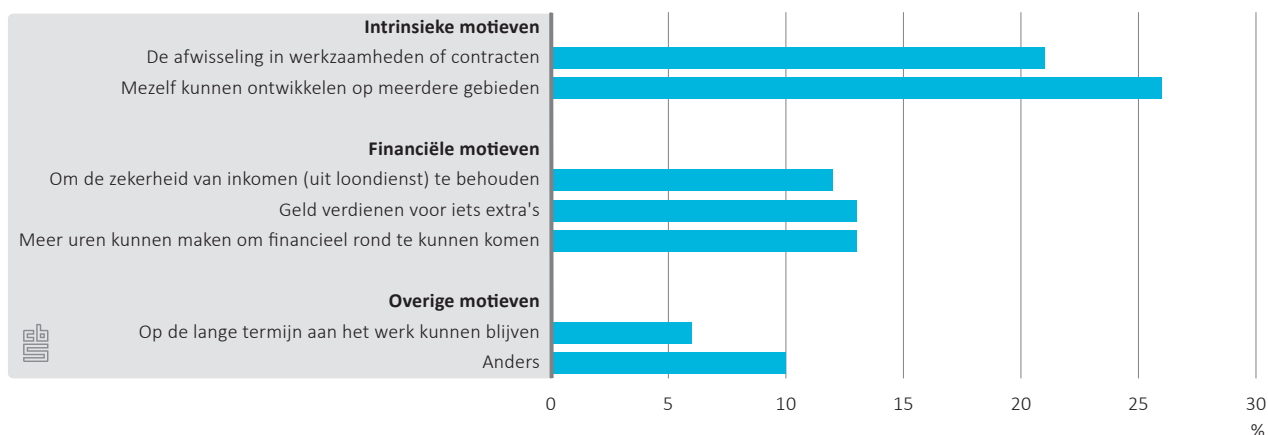
¹⁾ Dit aantal ligt hoger dan het aantal zzp'ers op StatLine (ruim 1 miljoen). Dit komt omdat het StatLine cijfer de zzp'ers in de hoofdbaan betreft. In dit artikel zijn zowel personen die in de hoofdbaan zzp'er zijn, als ook personen die in de tweede baan zzp'er zijn, meegerekend.

3. Motieven

In de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) van het CBS en TNO is aan werknemers die banen combineren en dus ook aan combi zzp'er-werknemers gevraagd wat de belangrijkste reden is dat men meerdere banen heeft.

Het belangrijkste motief om in combinatie als zzp'er en als werknemer te werken, is voor bijna de helft (47 procent) intrinsiek van aard. Het gaat dan om het belang dat gehecht wordt aan de afwisseling van het werk en het zich kunnen ontwikkelen op meerdere gebieden. Financiële motieven zoals rond kunnen komen, geld verdienen voor iets extra's, het behouden van de zekerheid van een inkomen uit loondienst is voor ruim een derde (37 procent) de belangrijkste reden. Voor 16 procent zijn er andere redenen. De motieven voor combi zzp'ers zijn duidelijk anders dan voor mensen die werknemersbanen combineren. Bij die groep wegen de financiële motieven vaak zwaarder (Huiskamp, Sanders en Van den Bossche 2011; Dorenbosch, Sanders en Beudeker, 2015).

3.1 Belangrijkste reden om loondienst en zzp te combineren, 2015

Bron: CBS/TNO.

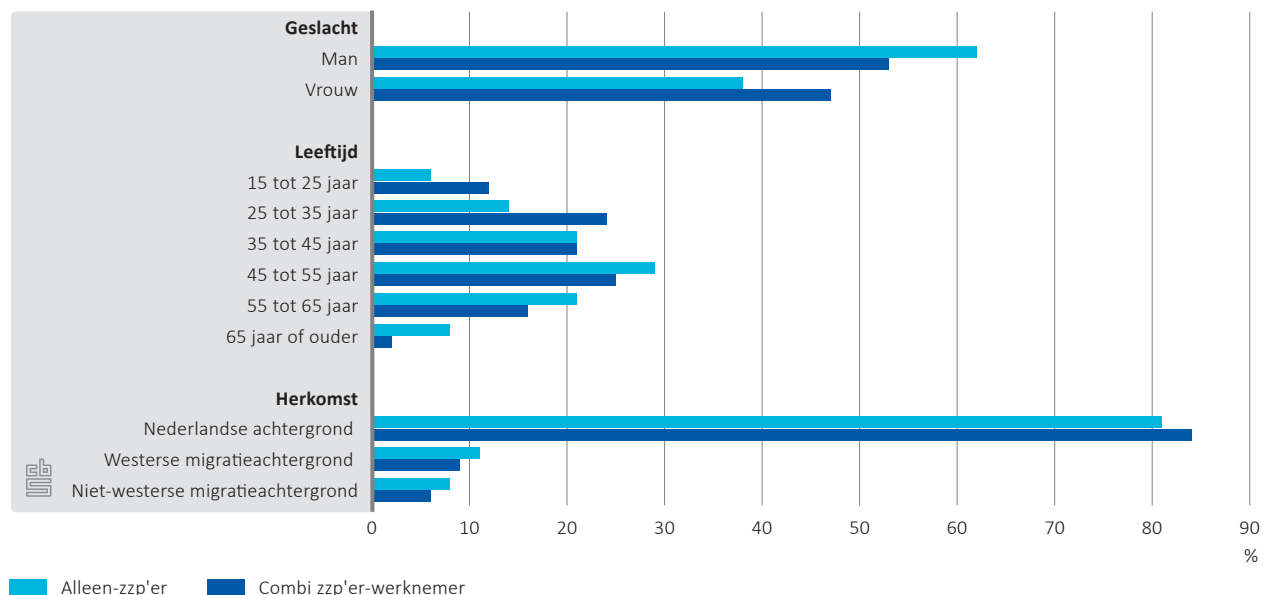
4. Persoonskenmerken

Combi zzp'er-werknemers gemiddeld jonger dan alleen-zzp'ers

Combi zzp'er-werknemers zijn gemiddeld 41 jaar oud. Daarmee zijn ze circa zes jaar jonger dan alleen-zzp'ers. Van de combi zzp'er-werknemers is 36 procent nog geen 35 jaar oud, terwijl dit onder de alleen-zzp'ers 20 procent is. Dat combi zzp'er-werknemers relatief jong zijn, is ook zichtbaar in het hogere aandeel dat nog onderwijs volgt: 17 procent tegenover 8 procent bij de alleen-zzp'ers.

Van de combi zzp'er-werknemers is bijna de helft (47 procent) een vrouw, bij de alleen-zzp'ers zijn de mannen met 62 procent flink in de meerderheid. Combi zzp'er-werknemers hebben daarnaast iets minder dikwijls een migratieachtergrond dan alleen-zzp'ers.

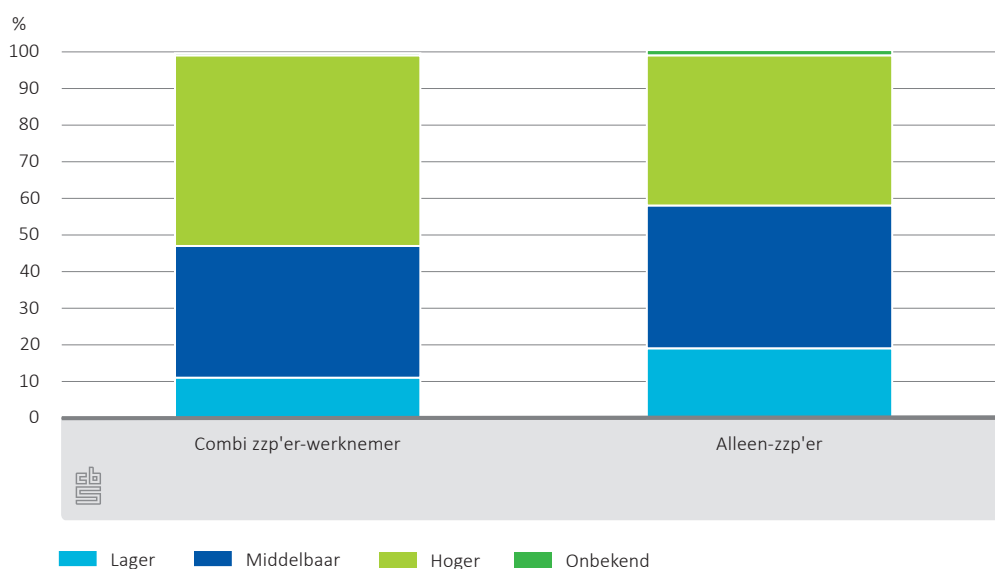
4.1 Combi zzp'er-werknemers en alleen-zzp'ers naar persoonskenmerken, 2016

Helft combi zzp'er-werknemers hoogopgeleid

Van de combi zzp'er-werknemers is 52 procent hoogopgeleid: ze hebben minimaal een opleiding op hbo-niveau voltooid. Dit aandeel is hoger dan bij de alleen-zzp'ers van wie 42 procent hoogopgeleid is. De combi zzp'er-werknemers zijn vooral minder vaak laagopgeleid dan de alleen-zzp'ers: 11 versus 19 procent. Het aandeel middelbaar opgeleiden is vrijwel gelijk.

4.2 Combi zzp'er-werknemers en alleen-zzp'ers naar onderwijsniveau, 2016

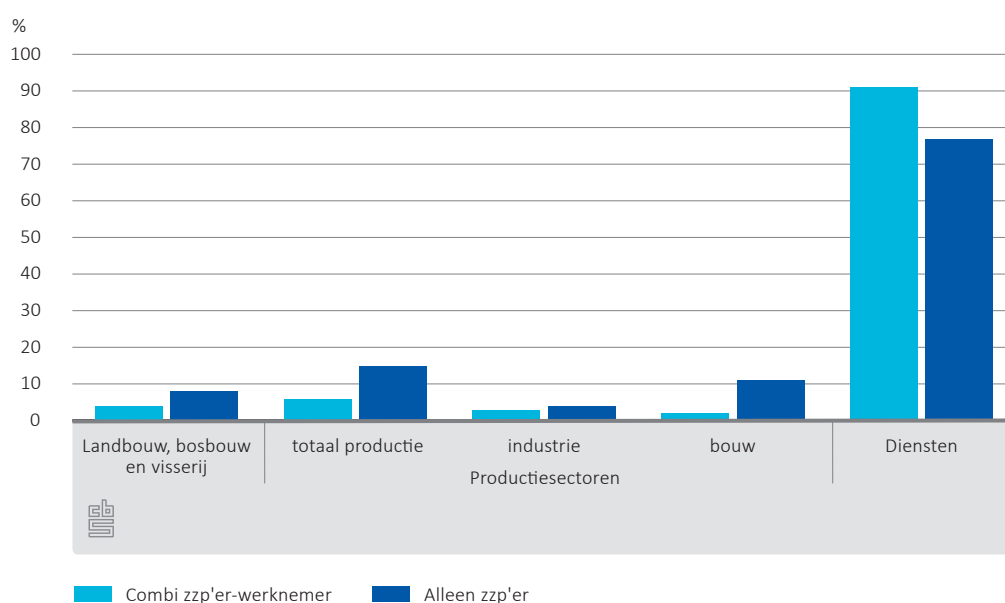

5. Baankenmerken

9 op de 10 combi zzp'er-werknemers werken in dienstensector

Het merendeel van zowel de combi zzp'er-werknemers als de alleen-zzp'ers is (als zzp'er) actief in de dienstensector. Bij combi zzp'er-werknemers is dat aandeel echter beduidend hoger dan bij alleen-zzp'ers: 91 procent tegenover 77 procent. Alleen-zzp'ers zijn niet alleen vaker aan de slag in de landbouw, bosbouw en visserij dan de combi zzp'ers, maar werken ook frequenter in de productiesectoren, met name in de bouw.

5.1 Combi zzp'er-werknemers en alleen-zzp'ers naar sector¹⁾ waarin ze als zzp'er werkzaam zijn, 2015

¹⁾ Exclusief sector onbekend.

Specialistische zakelijke diensten belangrijkste sector voor combi zzp'er

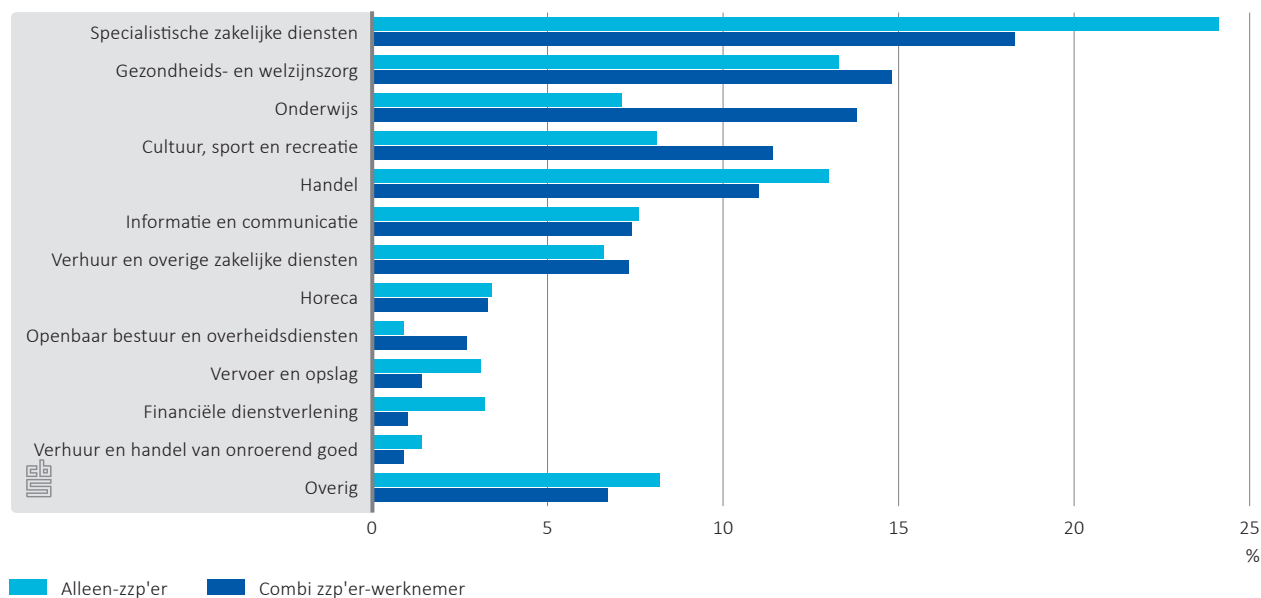
Combi zzp'er-werknemers die als zzp'er werken in de dienstensector zijn het vaakst actief in de specialistische zakelijke diensten. Het gaat hierbij om gespecialiseerde professionele wetenschappelijke en technische activiteiten die een hoge opleiding en specifieke kennis vereisen. Branches die tot deze sector behoren, zijn onder meer juridische diensten, managementadviesbureaus, architecten-, ingenieursbureaus, onderzoek, reclame en marktonderzoek. Op de tweede plaats van de bedrijfstakken waarin combi zzp'er-werknemers werkzaam zijn, staat de gezondheids- en welzijnszorg, gevolgd door het onderwijs, cultuur, sport en recreatie, en de handel.

Twee op de drie combi zzp'er-werknemers die als zzp'er in de dienstensector werken, zijn als werknemer in een andere dienstenbranche actief dan als zzp'er. Per zzp'-branche bestaan echter aanzienlijke verschillen. In de specialistisch zakelijke dienstverlening en in de cultuur,

sport en recreatie werkt ruim 80 procent als werknemer in een andere dienstenbranche. In de gezondheids- en welzijnszorg is dat slechts 32 procent.

Ook van de alleen-zzp'ers die in de dienstensector werken, is de grootste groep actief in de specialistische dienstverlening. De gezondheids- en welzijnszorg en de handel komen op de tweede respectievelijk derde plaats. De alleen-zzp'ers zijn beduidend minder dikwijls dan combi zzp'er-werknemers werkzaam in het onderwijs.

5.2 Combi zzp'er-werknemers en alleen-zzp'ers werkzaam als zzp'er in dienstensector¹⁾, 2015

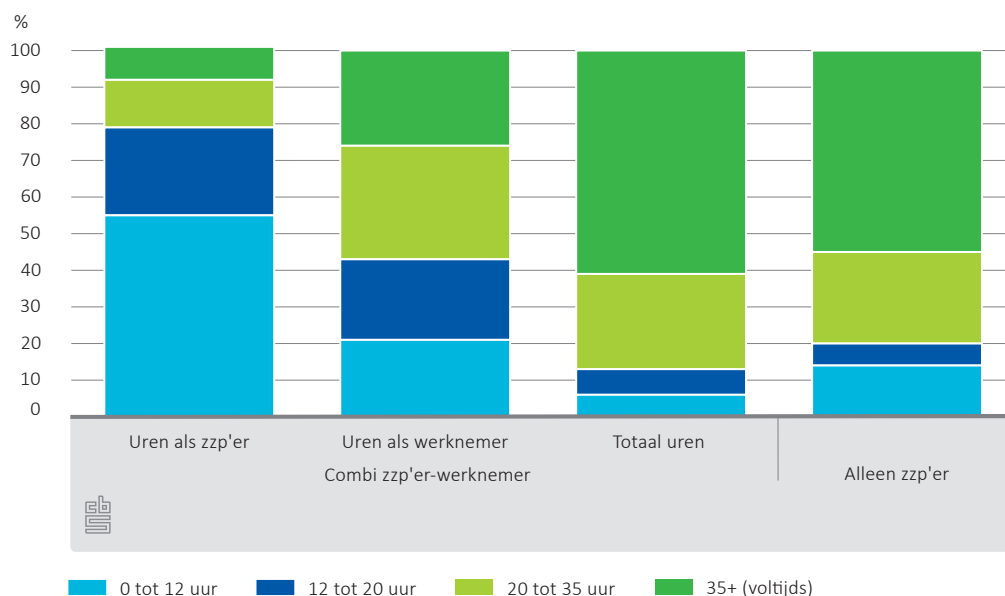
¹⁾ Exclusief sector onbekend.

Combi zzp'er-werknemers maken meer uren dan alleen-zzp'ers

Combi zzp'er-werknemers hebben gemiddeld een langere werkweek dan alleen-zzp'ers. Ze werken zo'n 37 uur per week, tegen 35 uur bij alleen-zzp'ers. Van de combi zzp'er-werknemers werkt ruim 60 procent voltijds (35 uur of meer per week), van de alleen-zzp'ers is dat 55 procent. De alleen-zzp'ers hebben vooral vaker een werkweek van minder dan 12 uur dan de combi zzp'er-werknemers.

Combi-zzp'er-werknemers werken meer uren als werknemer dan als zzp'er. Van hen werkt 57 procent 20 uur of meer per week als werknemer, terwijl 55 procent wekelijks minder dan 12 uur aan het zzp-schap besteedt. Gemiddeld werken combi zzp'er-werknemers 23 uur per week als werknemer en 14 uur per week als zzp'er.

5.3 Combi zzp'er-werknemers en alleen-zzp'ers naar gewerkte uren per week, 2016

6. Inkomen

Combi zzp'er-werknemer heeft hoger inkomen dan alleen-zzp'er

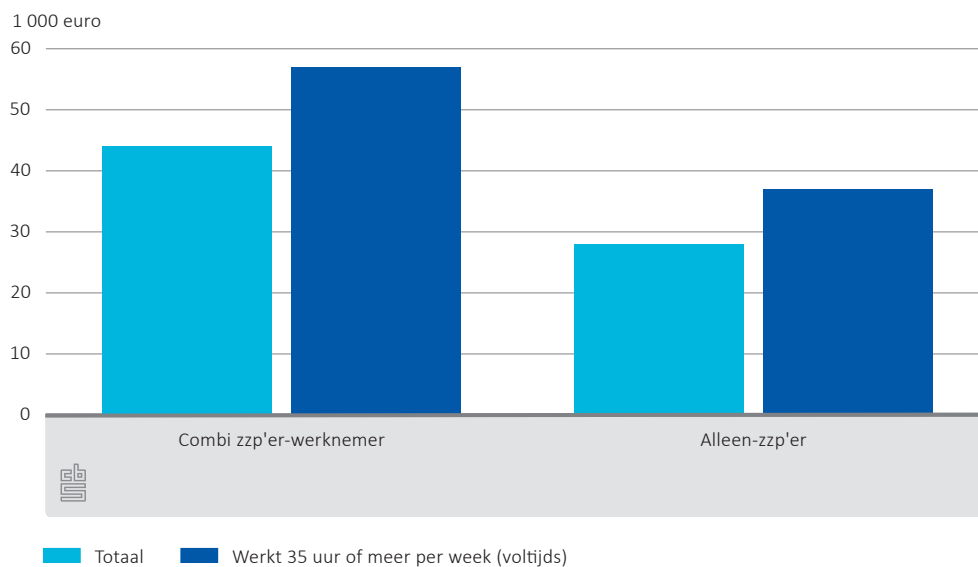
Het persoonlijk primair jaarinkomen van combi zzp'er-werknemers was in 2015 gemiddeld 44 duizend euro. Dat is 35 procent hoger dan het inkomen van een alleen-zzp'er dat 28 duizend euro bedroeg, maar vergelijkbaar met dat van een alleen-werknemer: 43 duizend euro. Het primair inkomen is een bruto bedrag en voor het werknemersinkomen betekent dit dat hier de sociale premies nog niet vanaf gehaald zijn. Gemiddeld verdiende een combi zzp'er-werknemer als werknemer 29 duizend euro en als zzp'er 8 duizend euro.

Ook wanneer alleen naar het inkomen van de voltijds werkenden wordt gekeken, is het inkomensverschil tussen de combi zzp'er-werknemers en de alleen zzp'ers aanzienlijk. Van de voltijders verdienen de combi zzp'er-werknemers 57 duizend euro en de alleen-zzp'ers 37 duizend. Dit wijst erop dat bij het verschil in inkomens niet alleen verschillen in arbeidsduur een rol kunnen spelen, maar ook andere factoren, bijvoorbeeld het opleidingsniveau of -richting of de bedrijfstak(ken) waarin iemand werkzaam is.

Persoonlijk primair inkomen

Inkomen uit arbeid en inkomen uit eigen onderneming. Het inkomen is inclusief de werknemers- en werkgeversbijdrage in de premies voor de sociale verzekeringen. Inkomen uit eigen onderneming bestaat uit het fiscale resultaat uit onderneming vermeerderd met het bedrag van de investeringsaftrek.

6.1 Gemiddeld persoonlijk primair jaarinkomen van combi zzp'er-werknemers en alleen-zzp'ers, 2015

7. Conclusies

Het aantal personen dat het zzp-schap combineert met een baan als werknemer is van 2003 tot 2016 gestegen van 130 duizend tot 229 duizend. De relatieve stijging was daarmee sterker dan de groei van het aantal zzp'ers dat alleen als zzp'er werkt.

Bijna de helft van de combi zzp'er-werknemers kiest voor deze combinatie vanwege de afwisseling van de werkzaamheden en de contacten of om zich op meerdere gebieden te kunnen ontwikkelen. Bij een derde spelen financiële aspecten een rol.

Combi zzp'er-werknemers onderscheiden zich zowel wat betreft persoonskenmerken als baankenmerken van zzp'ers die alleen als zzp'er werken. Zo zijn ze gemiddeld jonger dan alleen-zzp'ers. Ook is onder hen het aandeel vrouwen en het aandeel hoogopgeleiden groter.

Ruim 9 op de 10 combi zzp'er-werknemers werken als zzp'er in de dienstensector, van de alleen-zzp'ers is dat ruim driekwart. De alleen-zzp'ers zijn vaker in de bouw en de landbouw te vinden dan de combi zzp'er-werknemers.

Combi zzp'er-werknemers die als zzp'er actief zijn in de dienstensector, werken het vaakst in de specialistische zakelijke diensten, gevolgd door de gezondheids- en welzijnzorg, het onderwijs, cultuur, sport en recreatie, en de handel. Gemiddeld zijn 2 op de 3 combi zzp'er-werknemers die als zzp'er in de dienstensector werken, als werknemer in een andere dienstenbranche actief dan als zzp'er.

Combi zzp'er-werknemers werken vaker voltijds en maken gemiddeld wat meer uren per week dan alleen-zzp'ers. Ze besteden gemiddeld meer tijd aan hun baan als werknemer dan aan het zzp-schap.

Het persoonlijk primair jaarinkomen van combi zzp'er-werknemers is beduidend hoger dan het inkomen van alleen-zzp'ers, maar vergelijkbaar met dat van een alleen-werknemer. Ook wanneer alleen wordt gekeken naar voltijders is het inkomensverschil tussen combi zzp'ers en alleen-zzp'ers groot. Dit wijst erop dat bij de verschillen in inkomen niet alleen verschillen in arbeidsduur een rol spelen, maar ook andere factoren, zoals persoons- en baankenmerken. Dit kan in een vervolganalyse verder onderzocht worden.

Literatuur

Dekker, F., R. van Leeuwen en L. Kösters (2013). De hybride zzp'er: een nieuwe groep op de arbeidsmarkt. In: Dekker, F., En toen waren er zzp'ers. Boom Lemma uitgevers, Den Haag.

Dorenbosch, L., J. Sanders en D. Beudeker (2015). Multi-jobbing: wenselijke of onwenselijke arbeidsmarktdynamiek. In: CBS/TNO, Dynamiek op de Nederlandse arbeidsmarkt. De focus op flexibilisering. Den Haag.

Huiskamp, R., J. Sanders en S. van den Bossche (2011). Meerdere banen: noodzaak of uitdaging? Tijdschrift voor arbeidsvraagstukken, 27(2), 156–174.

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2016–2017	2016 tot en met 2017
2016/2017	Het gemiddelde over de jaren 2016 tot en met 2017
2016/'17	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2016 en eindigend in 2017
2014/'15–2016/'17	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2014/'15 tot en met 2016/'17

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

CCN Creatie en visualisatie, Den Haag

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 7070
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2017.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.